

" Het visbestand in de rivier de Leie anno 2019 "

1. Inleiding

Vanaf de grens met Frankrijk tot Gent heeft de Leie een lengte van 108 km. De Leie werd ten behoeve van de scheepvaart grotendeels rechtgetrokken tot in Deinze. Vanaf Deinze tot haar monding in de Ringvaart te Gent heeft de Leie haar natuurlijke meandering behouden en heeft ze vegetatierijke oeverstructuren met struiken en riet.

Boven Deinze begint het Afleidingskanaal van de Leie.

2. Waterkwaliteit

a) Toestand tussen 2015-2018

De gegevens van het jaar 2019 zijn nog niet volledig, waardoor 2018 als de laatste toestand weergegeven wordt. De Leie in Vlaanderen is ingedeeld in 4 waterlichamen.

De fysisch-chemische kwaliteit van oppervlaktewater wordt volgens de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) ingedeeld in 5 klassen: slecht, ontoereikend, matig, goed en zeer goed.

De fysisch-chemische kwaliteit (als samenvatting van 5 gidsparameters: stikstof, fosfor, geleidbaarheid, zuurstof en pH) van de Leie in de periode 2015-2018 is "ontoereikend" voor alle waterlichamen.

De totale biologische waterkwaliteit voor 2015 en 2018 is voor alle waterlichamen eveneens "ontoereikend".

b) Toekomst

Men verwacht een geleidelijke verbetering van de waterkwaliteit.

In het kader van het project 'Rivierherstel Leie' zullen het komende decennium verschillende oeverstroken aangelegd worden, vispassages voorzien worden en meanders opnieuw aangetakt worden. Ook het grootste vismigratieknelpunt van Vlaanderen, aan het sluiscomplex van Merelbeke, wordt aangepakt. Deze initiatieven zullen een positieve impact hebben op de biologische waterkwaliteit.

De fysisch-chemische waterkwaliteit van de Leie wordt negatief beïnvloed door enkele grote zijwaterlopen waarvan de waterkwaliteit nog slecht scoort (bijvoorbeeld de Mandel). Een verdere kwaliteitsverbetering is dan ook afhankelijk van inspanningen in de stroomgebieden van deze zijwaterlopen.

In het kader van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027, die tegen eind 2021 door de Vlaamse Regering moeten vastgesteld worden, wordt momenteel onderzocht voor welke waterlichamen een goede watertoestand tegen 2027

haalbaar geacht wordt en voor welke waterlichamen een afwijking moet ingeroepen worden. Voor de Leie en de Toeristische Leie wordt op basis van de huidige beschikbare informatie ingeschat dat de goede watertoestand pas na 2027 kan bereikt worden.

3. Afvissingen

Sinds 2013 wordt door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) de visfauna in Vlaamse stromende wateren opgevolgd met het geïntegreerd referentiemeetnet voor zoetwatervissen in Vlaanderen. Dit nieuwe meetnet is de opvolger van het monitoringmeetnet voor de visstand van de Vlaamse oppervlaktewaters dat in 2001 werd opgestart en is volledig afgestemd op de informatienoden van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en van het Natura 2000-netwerk.

De monitoring is gericht op het bepalen van de Ecologische Kwaliteit Ratio (EQR). Het meetnet heeft een bemonsteringsperiodiciteit van 6 jaar. Het meetnet bevat 13 meetpunten op de Leie. De locaties zijn weergegeven in tabel 1.

a) Afvissingen in 2013 en in 2017

- In 2013 : Vijf van de 13 in het meetnet geselecteerde locaties op de Leie werden in 2013 bevist door middel van elektrovisserij of fuikvisserij.

Met een aantalpercentage van 27% is riviergrondel de meest gevangen soort, gevolgd door paling (20%) en blankvoorn (11%). Qua biomassa domineert paling met 55% gevolgd door karper(12%) en gibel (9%). Van de overige soorten wordt er een gewichtpercentage van minder dan 5% gevangen.

Men ving in totaal 17 vissoorten (zie tabel 2), 645 stuks met een totale biomassa van 50,5 kg.

- In 2017 : De overige acht locaties in het meetnet beviste het INBO in 2017 eveneens door middel van fuik- en elektrovisserij.

Men ving in totaal 22 vissoorten, 2008 stuks met een totale biomassa van 99kg.

Met een aantalspercentage van 29% is blankvoorn de meest gevangen soort, gevolgd door brasem en zwartbekgrondel (14%) en paling (10%). Qua biomassa domineert paling duidelijk met 63% Van de overige soorten wordt er een gewichtpercentage van minder dan 6% gevangen (zie tabel 3).

De 'grootte' van het visbestand is eerder een onduidelijke variabele. Men kan hier het aantal soorten, de biomassa of het aantal individuen onder verstaan. Internationaal wordt de kwaliteit van een visbestand uitgedrukt onder de vorm van een index, de Ecologische Kwaliteits Ratio (EQR). De EQR varieert over de verschillende staalnames in de Leie van "ontoereikend" tot "matig". De Leie scoort anno 2013-2017 een overwegende "matige" kwaliteit.

b) Evolutie van 1996 tot vandaag

Het INBO volgt de Leie sinds 1996 op.

Men beviste in 1996 op 23 locaties, 91% waren visloos. In totaal ving men toen tien soorten. De Leie scoorde een overwegende slechte kwaliteit.

In 2003 was de Leie aan de beterhand en viste men al 19 vissoorten, 18 locaties werden bemonsterd waarbij nog 17% visloos bleken te zijn. Op de locaties met vis scoorde de EQR een ontoereikende tot matige kwaliteit.

In 2007 ving men 20 soorten (op 14 locaties), voor de eerste keer wordt er op alle locaties vis gevangen. Men ving dubbel zoveel vis als in 2003. De locaties scoorden een overwegend matige kwaliteit. Tot 2007 was blankvoorn de dominante soort op de Leie.

In 2010 zijn de vangsten vergelijkbaar met die van 2007 (21 soorten op 14 locaties), enkel rietvoorn heeft de dominante plaats op de Leie ingenomen en voor het eerst wordt de diadrome soort bot gevangen.

Anno 2013 en 2017 zijn de vangstaantallen en vangstbiomassa's voor de elektrovisserij opnieuw vergelijkbaar met die van 2010.

In 2017 nemen de blankvoornvangsten verder toe en is opnieuw de meest gevangen soort op de Leie. Nieuw is de vangst van zwartbekgrondel. In 2013 ving men deze soort nog niet, in 2017 ving men maar liefst 290 exemplaren. Deze exoot werd in Vlaanderen voor het eerst gevangen in 2010 en wist zich massaal over de Vlaamse wateren te verspreiden. Positief is de goede toename van de bittervoorn, een beschermde habitatrichtlijnsoort. BERPJE werd in 2013 voor het eerst op de Leie gevangen en ook in 2017 trof men deze soort opnieuw aan.

Alle resultaten zijn terug te vinden in rapporten op de INBO website (<https://pureportal.inbo.be/>) en in de INBO databank (VIS: <http://vis.inbo.be>).

Tabel 1: Ligging van de meetplaatsen in het Referentiemeetnet Vis op de Leie.

Nummer	X	Y	Gemeente	Situering	Laatste bemonstering
30111100	56061	163570	Wervik	/	2013
30111150	58051	163996	Wervik	ter hoogte van de Rapetbeek	2017
30111250	60503	164018	Menen	stroomopwaarts de sluis	2017
31111200	65139	165773	Wevelgem	/	2013
31111450	75073	172095	Harelbeke	aan de sluis	2017
33111150	81756	177821	Wielsbeke	aan de Oude Leiearm	2017
33111200	84858	180775	Dentergem	ter hoogte van de vooroeververdediging	2017
35111125	91362	186066	Deinze	SA brug Guido Gezellelaan	2013
35111150	92457	186083	Deinze	aan de zwaaiikom	2013
35111200	93969	187123	Deinze	aan Oude Leiearm (Leiehoek)	2013
35111250	95281	189403	Deinze	Jachthaven	2017
35111275	99259	191560	Gent	aan de E40	2017
35111350	101932	191801	Gent	onder de brug van de buitenring Drongen	2017

Tabel 2: Overzichtstabel van de totale vangsten op de Leie in 2013 (5 locaties) met per soort: de geviste aantallen (N), de aantalpercentages (N%), de geviste biomassa (G in g) en de gewichtspercentages (G%).

Vissoort	N	N%	G	G%
tiendoornige stekelbaars	2	0,31	3,2	< 0,01
driedoornige stekelbaars	20	3,1	36,5	0,06
baars	58	8,99	1850,9	3,06
bermpje	8	1,24	66,3	0,11
bittervoorn	1	0,16	2	< 0,01
blankvoorn	68	10,54	1672,5	2,76
blauwbandgrondel	12	1,86	36,9	0,06
brasem	24	3,72	2094,3	3,46
giebel	60	9,3	5315,4	8,78
karper	3	0,47	7221,2	11,92
kolblei	5	0,78	743,7	1,23
paling	130	20,16	33158,1	54,74
pos	43	6,67	527,2	0,87
rietvoorn	27	4,19	2214,6	3,66
riviergrondel	172	26,67	1571	2,59
zeelt	8	1,24	3953,4	6,53
zonnebaars	4	0,62	103,9	0,17

Tabel 3: Overzichtstabel van de totale vangsten op de Leie in 2017 (8 locaties) met per soort: de geviste aantallen (N), de aantalpercentages (N%), de geviste biomassa (G in g) en de gewichtspercentages (G%).

Vissoort	Ntot	N%	Gtot	G%
tiendoornige stekelbaars	1	0,05	0,2	< 0,01
driedoornige stekelbaars	6	0,29	1,1	< 0,01
alver	2	0,1	24,3	0,02
baars	163	7,88	3512	3,45
bermpje	2	0,1	12,5	0,01
bittervoorn	30	1,45	34,1	0,03
blankvoorn	607	29,35	5152,9	5,06
blauwbandgrondel	4	0,19	0,3	< 0,01
brasem	293	14,17	1956,9	1,92
giebel	9	0,44	5287,6	5,19
karper	3	0,15	1840,8	1,81
kolblei	153	7,4	6315,3	6,2
paling	206	9,96	63979,4	62,77
pos	28	1,35	366,8	0,36
rietvoorn	57	2,76	968,4	0,95
riviergrondel	31	1,5	199,8	0,2
snoek	4	0,19	49	0,05
snoekbaars	21	1,02	5673,1	5,57
vetje	83	4,01	7	< 0,01
zeelt	13	0,63	2637,3	2,59
zonnebaars	2	0,1	88,4	0,09
zwartbekgrondel	290	14,02	1197,2	1,17

VERBEIREN Marc

januari 2020

{ BRON : schriftelijke parlementaire vraag gesteld door Vlaams volksvertegenwoordiger mevrouw Gwenny DE VROE in het Vlaams Parlement ; zie :

vraag gesteld aan de minister van Omgeving en Milieu Zuhal DEMIR : “ *Bulletin van Vragen en Antwoorden* “ , Vlaams Parlement , zitting 2019-2020 , vraag nr. 144 van 3 december 2019 } .